

ÓKERESZTÉNY EGYHÁZTÖRTÉNETI TANSZÉK

Tanszékvezető professzor: Dr. Perendy László ny. r. t.

Az I. ciklus kurzusai:

Patrológia I.: Az ókeresztény irodalom története 325-ig.

HXXOKO0002AX, A, C félév

A patrológia a Szentírás után kialakult keresztény irodalom ránk maradt alkotásainak tükrében foglalkozik az első századok egyház- és teológiatörténetével. A kurzus célja, hogy a hallgatókat megismertesse ennek az irodalmi hagyatéknak tartalmával, műfaji jellegzetességeivel és történelmi forrásként való felhasználásával.

Tankönyv:

Vanyó László, *Az ókeresztény egyház irodalma I.*, Bp. 2013.

Kötelező olvasmányok:

Apostoli atyák: Római Szent Kelemen levele a korinthusiakhoz, Antiokhiai Szent Ignác hét levele, a *Didakhé*, Hermasz *Pásztor*a; apokrifok: *Tamás-evangélium*, *Jakab-prótoevangélium*, *Nikodémus-evangélium*; apologéták: Jusztinosz, *I. Apológia*, Tertullianus, *Védőbeszéd*, Irenaeus, *Az apostoli ígehirdetés feltárása*.

Patrológia II.: Az ókeresztény irodalom története 325-től 787-ig

HXXOKO0003AX, B, D félév

Tankönyv:

Vanyó László, *Az ókeresztény egyház irodalma*, II. kötet, Bp. 2016.

Kötelező olvasmányok:

Jeruzsálemi Szent Kőrillosz összes művei.
Nagy Szent Baszileiosz, *Az ifjakhoz.*
Athanasziosz, *Az Ige emberré válásáról.*
Nazianzoszi Szent Gergely, *A 2. beszéd a teológiáról.*
Nüsszai Szent Gergely, *Mózes élete.*

Bevezetés az ókeresztény dogmatörténetbe

HXXOKO0001AX, A és C félév

A dogmatörténet a patrológiai tanulmányok során elsajátított ismeretekre épít. Legfőbb témakörei az ókeresztény egyház szakramentális élete, keresztségi és zsinati hitvallási formulái. Külön hangsúlyt kapnak azok a teológiai témák, amelyek az egyetemes zsinatok dogmatikus döntéseinek megfogalmazásához járultak hozzá és pontos értelmezésükhöz nélkülözhetetlenek.

Tankönyv:

Vanyó László, *Bevezetés az ókeresztény kor dogmatörténetébe*, Bp. 2009.

Kötelező olvasmányok:

Athanasziosz, *A nikaiai zsinat határozatáról.*
Baszileiosz, *A Szentlélekről; 38. levél.*
Nazianzoszi Szent Gergely, *5. teológiai beszéd; 10. levél.*

Ajánlott olvasmányok:

J. D. N. Kelly, *Early Christian Creeds; Early Christian Doctrines; Handbuch der Dogmengeschichte.*

A II. ciklus kurzusai:

Ókeresztény szimbólumok

HXXOKD0005AX, III. specializációs irány, A félév

A kurzus foglalkozik az ókeresztény művészet történeti áttekintésével, majd részletesen vizsgálja az egyes szimbólumok eredetét a Biblia és az egyházatyák művei alapján.

Tankönyv:

Vanyó László, *Az ókeresztény művészet szimbólumai*, Bp. 2019.
Uő, *Katekézis, költészet és ikonográfia a 4. században*, Bp. 1995.
Jean Daniélou, *Les symboles chrétiens primitifs*, Paris 1961.
André Grabar, *Iconography. A study of its origins*, Princeton 1961.

Hellenisztikus teológia

HXXOKD0001AX, I. specializációs irány, B félév

A kereszténység előtti teológiai eszmék fejlődése a görög-római korban, az ún. *theologia naturalis* kérdései. Kiemelten foglalkozik a középplatonikusok nézeteivel, akik nagy hatással voltak a 3. századi keresztény szerzőkre.

Tankönyv:

Vanyó László, *Theologia Graeca*, Bp. 1992

A IV.-V. század krisztológiája

HXXOKD0003AX, II. specializációs irány C félév

A kurzus áttekinti az arianizmus által felvetett krisztológiai kérdéseket. Részletesen tárgyalja Apollinarisz, az antiokiai iskolához köthető szerzők, valamint a kappadokiai és szíriai atyák krisztológiáját.

Tankönyv:

Bevezetés az ókeresztény kor dogmatörténetébe (Ókeresztény Írók, 20), Budapest 2009.

Szent Ágoston krisztológiai írásai

HXXOKD0008AX, II. specializációs irány B félév

A kurzus áttekinti Szent Ágoston krisztológiai vonatkozású írásait. Foglalkozik az egyházatya *persona*-fogalmával, az ún. ekkleziális krisztológiával, továbbá az apollinarizmus és a pelagianizmus által felvetett kérdésekkel.

Irodalom:

Peter Brown, *Szent Ágoston élete*, Bp. 2003.

Vanyó László, *Szent Ágoston krisztológiájának lehetséges forrásai*
(*Teológia* 30 (1996/1–2), 52–65; *Teológia* (1996/3–4), 37–59.)

Kecskés Pál (szerk.), *Szent Ágoston breviárium*, Bp. 1960.

Szent Ágoston, Beszéd a Szent János evangéliumáról (Ókeresztény Örökségünk, 11–13), Bp. 2008.

Tarsicius Jan van Bavel, *Christ in dieser Zeit*, Würzburg 1974.

Claudio Leonardi (ed.), *Il Cristo*, Vol. III., Milano 1989.

Isten a bizánci teológiában

HXXOKD0002AX, I. specializációs irány, C félév

A kurzus áttekinti az apofatikus teológia kérdéseit, valamint a szentháromságtani problémákat, különös tekintettel a pneumatológiára és Palamasz Szent Gergely *energeia*-tanára.

Irodalom:

John Meyendorff, *A bizánci teológia*, Bp. 2006.

A. Papadakis - J. Meyendorff, *A keresztény Kelet és a pápaság felemelkedése. Az egyház 1071 és 1453 között*, Bp. 2002.

Új Teológus Szent Simeon, *Huszonöt fejezet az istenismeretről és a teológiáról*, Bp. 2000.

Keresztény Egység Pápai Tanácsa, *A Szentlélek származására vonatkozó görög és latin hagyomány (Teológia 1996, 66–73)*.

Richard Haugh, *Photius and the Carolingians: The Trinitarian Controversy*, Belmont/Mass. 1974.

Boris Bobrinskoy, *Le mystère de la Trinité*, Paris 1986.

Bizánci krisztológia

HXXOKD0004AX, II. specializációs irány, D félév

A kurzus áttekinti a krisztológiai probléma alakulását Jusztinianosztól Palamasz Szent Gergelyig.

Tankönyv:

J. Meyendorff, *Krisztus az ortodox teológiában*, Osiris, Bp. 2003.

Ajánlott irodalom:

Baán István, *Justinianus császár teológiája*, Bp. 1997.

Christoph Schönborn, *Krisztus ikonja*, Bp. 1997.

A. Papadakis - J. Meyendorff, *A keresztény Kelet és a pápaság felemelkedése. Az egyház 1071 és 1453 között*, Bp. 2003.

Szemináriumok:

Patrológia I–II.

Előadó: Dr. Perendy László

Az egyházatyák korából származó görög vagy latin nyelvű szöveg olvasása és értelmezése. A feldolgozott művek meghatározására minden félév elején kerül sor.